

ביאורים

הרמב"ם ממשיך לחזק ולהראות את שיטת אויבי ישראל בניסיונם להעביר את ישראל מדתם. כמו כן מבאר הרמב"ם את עומק כוונת הנצרות והאיסלם.

לאחר שלעיל הראה הרמב"ם את שיטת הלחימה הפיזית, דהיינו הרג, והרוחנית, דהיינו בלבול וספקות, מסביר הרמב"ם שהשלב הבא בלוחמת אויבי ישראל הוא קשה יותר. הדבר הבא שהם עשו מורכב משתי השיטות יחד.

הקושי נובע מכך שעד כאן מאבק הגויים בישראל היה מחוץ לישראל, ובגלל ההיבדלות הטבעית שיש לעם ישראל משאר העמים היה להם קל יותר להמשיך כך באמונתם. אבל השיטה הנוספת היא ליצור "יהדות" חדשה, "תורה" חדשה, שהיא כאילו התורה האמתית, בטענה ש"תורה" זו היא מאותו אל ובאותה תבנית. דבר זה נועד להוביל וליצור מלחמה פנימית בתוך העם, שכן כאן יש תורה מול תורה, יהדות מול יהדות, אין כאן כבר גויים מול ישראל אלא ישראל מול ישראל, וזה יביא להרג רב בתוך העם, ולנטישת האמונה האמתית, גם פיזית וגם רוחנית.

הרמב"ם מדגיש שהגיעו לשיטה זו משום שהגויים לא הצליחו בדרכים הראשונות לשבור את ישראל, לכן הם הגדילו בתחבולתם והיו מוכנים אף להקריב את עצמם כדי לפגוע בישראל, שהרי בשיטה זו המסיתים מקריבים את עצמם, כי גם הם נפגעים פיזית מהכאוס שנוצר. כך נוצרה עליית מדרגה בתחבולות הגויים, וזו בעצם היתה כוונת ישוע הנוצרי והמשוגע המוסלמי. דבר זה נרמז כבר בדניאל: "ובני פריצי עמך ינשאאו להעמיד חזון ונכשלו" [דניאל יא, יד].

עם זאת, פעולתו של ישוע הנוצרי לא הצליחה בישראל, כי החכמים הרגישו בדבר בתחילת דרכו. אמנם הגויים אימצו חלקית דרך זו של ישו ופיתחו דבריו עד היום, אך אמונתו לא חדרה ליהדות. למייסד דת האיסלם היתה כוונה נוספת על הכוונה להעביר את ישראל מדתם, והיא למלוך ולשלוט על בני אדם.

הרחבות

• אמונות הגויים ואמונת ישראל

והוא מישראל. הרמב"ם מציין שמי שהביא ליצירת ה'דתות' החדשות שכנגד ישראל, היה יהודי דווקא. הרב קוק כותב על יציאתם של אמונות אחרות מתוך אמונת ישראל הטהורה, שיש בכך כעין 'תרגום' של הקדושה הישראלית בעבור הגויים, בצורה שהם יוכלו לקלוט אותה. תרגום זה משובש בסיגים של אליליות ומידות רעות, אך זה מספיק בעבור הגויים שחסרים כל מזון רוחני. זה אמנם נכון באשר לגויים, אבל אדם מישראל, אפילו מהחוטאים הגדולים ביותר, אינו יכול לסבול את הגסות העבה ששוררת באמונה זרה: "... (מוטבע) בטבע הרוחני של כנסת ישראל, שיצאו מאוצר הקודש שלה שבילים כאלה, שיהיו יורדים על ידי דרכים נעקמים לפרנס בהם אמונות זרות, שביסודם (- של האמונות הזרות) יש הרבה מן הזוהמא, מטומאת האליליות, ושרשים רעים של מדות ותכונות רעות... שלגבי האומות הרעבים מאד מיניקת הקדושה (- לגויים חסרה מאוד קדושה וקרבת ה', והם משתוקקים למזון רוחני) - הרי הוא להם מזון טבעי הראוי להם... ומכל מקום, גם הנשמה היותר שפלה של פושעי ישראל שנטמעה בזה, אינה יכולה לסבול את הגסות של הסיגיות" [שמונה קבצים ח, קצז].

אחר פן נתחדשה פת אחרת, שהרפיכה ענינה משני הענינים יחד, רצוני לומר: התגברת, והטענות והמחלקות. וראתה שזה יותר חזק למחות זכר האמה והתורה, והסכימה שתתפאר בנבואה, ותתן תורה זולת תורת ה', ותאמר שהיא מאת ה' גם כן כאמרתו ותורתו האמתית, ותחדש ספק ומבוכה, כי זאת חולקת על זאת, ושיתיהן מ'חסות לאל אחד, ויהיה מבואר לאבוד זו וזו. וזאת תחבולה נפלאה אשר יעשה האיש הרע מאד, שהוא ישתדל תחלה להרג שונאו עם התקומו עצמו, וכשילאה מזה - ישתדל בענין שיהרג הוא עצמו ושונאו.

ותחלת מי שמוציא זה הדעת היה ישוע הנצרי, שחוק עצמות, והוא מישראל, שאף על פי שהיה אביו גוי ואמו ישראלית, העקר בדינו: "גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר" (יבמות מה ע"ב), ואולם נקראהו 'ממזר' להפליג בחרפתו. והוא הביא לחשב שהוא שליח מאת ה' לבאר ספקות התורה, ושהוא המשיח היעוד לנו על ידי כל נביא, ופרש התורה פרוש מביא לבטול כל התורה וכל מצוותיה, והתיר כל אזהרותיה, לפי מה שפנו. והרגישו החכמים ז"ל לכנותו קודם שיתחזק פרסומו באמה, ועשו בו הראוי לו. וכבר הקדים ה' להודיענו זה על יד דניאל, ואמר כי ישתדל איש מפריצי ישראל וכופריהם להפסיד התורה בהתפארו בנבואה, והכניס עצמו בענינים גדולים, יאמר שהוא משיח, ושה' יכשילהו כמו שהכשיל, והוא אמרו: "ובני פריצי עמך ינשאאו להעמיד חזון ונכשלו" (דניאל יא, יד). ואחריו בזמן גדול יצאה תורה מבני עשו, ויחסוה אליו, ולא היתה היא פונתו אשר היה מיחל אותה. ולא הזיק מעשהו לישראל, ולא הסתפקו בו לא רבים ולא יחיד, כי התבאר להם סתירת דבריו, והנצחו ונפלו בדינו, עד שהיה סופו מה שהיה.

אחר כך עמד אחריו משגע, הלך בדרכו, שהוא פתח לו הדרך, והוסיף עליו כונה אחרת, והיא בקשת המלוכה, ושיעבדוהו בני אדם, וחדש מה שהתפרסם.

התגברת - מאבק כוחני. הטענות והמחלקות - מאבק בדעות. מבוא - דרך. וכשילאה - יתעייף. שחוק עצמות - סוג של קללה. להפליג - לבטא בצורה חריפה (שהרי אינו ממזר מבחינה הלכתית). התיר כל אזהרותיה - מתיר את כל איסורי התורה. משגע - מוחמד.